

מעבר לשרטון

תרגמה מאנגלית והוסיפה מבוא: פנינה שירב

כעשרים ושמונה שנים מפרידות בין פרסום שני שירי הספנים של אלפרד לורד טניסון המובאים כאן. המאוחר מביניהם נכתב בהיות המשורר בן 80, שלוש שנים לפני מותו, והוא אף ביקש כי שיר זה יחתום את ספר שיריו לאחר מותו. בשירתו של אלפרד לורד טניסון מופיעות דמויות נוספות של יורדי ים; בשיריו המפורסמים "אוכלי הלוטוס" (1832) ו"וליסס" (1842) דמות יורד הים היא סמל אוניברסלי לתשוקה האנושית לפרוץ את גבולות המקום והגורל. כדאי אולי גם להזכיר שטניסון עצמו גדל בקרבה לחוף הים, בלינקולנשייר הכפרית. עם זאת, אפשר גם לראות בחלק מגלגוליה השונים של דמות זו בשירת טניסון, הנחשב למשורר המובהק ביותר של התקופה הוויקטוריאנית (הוא שימש שנים רבות אף כמשורר חצר המלכה ויקטוריה), הדים לרוח הזמן שהתאפיינה בתיעוש מואץ, בפריצות דרך הגותיות ומדעיות (רעיונותיו של דרווין, למשל), וכמובן גם בהרחבת גבולותיה של האימפריה הבריטית אל מעבר לים, שאיפה שהגיעה לשיאה בשנים אלה. דווקא על רקע זה מעניין לעמוד על ההבדלים שבין שני שירי הספנים שלפנינו.

הנער הספן

הוא קם להוט מן השנה,
צֵלַח אֶת גַּעַשׁ הַמִּפְרָץ,
תִּפֶּס בְּחֶבֶל הַסְּפִינָה,
וּלְכוּכָב חוֹר קֶרֶץ.

עודו שוֹרֵק לוֹ בְּשִׁמְחָה,
בֵּת יָם הָרַעִימָה בְּאַזְנוֹ:
"בְּחוֹר, צִעִיר וְגַא הֵנָּה,
אֶךְ כָּבֵר אֶרְאֶה הֵיכֵן תִּשְׁכַּב.

הַחֹל וְקֶצֶף הַסּוּפָה
 מִתְעַרְבִּים בְּכוֹף אֶפֶל,
 עַל כְּלוּב חֹזֶף דְּבוּקָה צִדְפָּה,
 בְּמָקוֹם לִבָּךְ – רִיק מִתְהוֹלֵל."

"שׁוּטָה", עֲנֵה, "יֵשׁ סוֹף אֶחָד
 גַּם לְנוֹדָד, גַּם לְנִשְׁאָר,
 וְלֹא אֶסְכִּים לְרִבֵּץ לֵיד
 תִּנּוֹר הַבֵּית הַמִּבְעֵר."

"אֲמִי כְּרוּכָה עַל צִוְּאֵרִי
 וְאַחִיוֹתִי קוֹרְאוֹת: 'כְּלֵמָה!'
 אָבִי חוֹזֶה לִי אֶת שִׁבְרִי,
 בָּהֶם בָּהֶם – כָּל הָאֲשָׁמָה."

"הָאֵל עֲדִי, חֲלָקִי אֶטֹל
 בְּסִכָּנוֹת עַל יָם סוּעָר,
 כִּי מֵר מִמּוֹת וּמִשְׁאוֹל
 הַשָּׂד שָׁבִי, שְׁהִתְעוֹרֵר."

1861

מעבר לשרטון

כוכב ושַׁעַת שְׁקִיעָה,
קול רם אותי השיג.
ולֹאִי שֶׁהֶשְׁרֹטוֹן יַחְרִישׁ קִמְעָה,
כְּשֶׁלְּמֶרְחָק אֶפְלִיג.

והַגָּאוֹת כְּאַחוּזֹת חֶלֶם
תְּנוּעַ חֲרִישִׁית,
וְכָל אֲשֶׁר נִגְרַף מִהִתְהוֹם
יָשׁוּב לְקֶרְקַעִית.

דְּנִדוֹן בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת
וְאַחֲרָיו מַחֲשָׁה!
לוֹ רַק דְּמָעוֹת תִּהְיֶינָה נִכְבָּשׁוֹת
לְכַשְׁאֲצֶלַח.

וְגַם כְּשֶׁאֵל מַעְבֵּר לְשֶׁרְטוֹן
גְּלִים יִשְׁאֹו אוֹתִי,
לֹא גְבוּלוֹת וְזִמָּן אֶהְיָ נָכוֹן
לְקִרְאָת קִבְרִיטִי.

1889